

ланото и най-скъпото за българския народ през тежките години на робството.

Народните песни, възпяли хайдути и войводи, са израз именно на тези съкровени желания. В тях е заложена мълчаливата съпротива на първите години на робството, първите индивидуални прояви на въоръжена съпротива чрез отмъщението на "вехти" войводи и хайдути, за да се стигне до осъзната вече необходимост от организирана въоръжена борба, в която залагат и себе си в жертва велики народни синове. Едва ли има българин, който да не се чувствава горд, че е техен потомък и да не свежда чело пред великото им дело. Затова народът е издигнал непоклатим във времето паметник чрез своите песни.

Може да се каже, че в Сливенско е налице цялостен, системен цикъл от фолклорни произведения, които отразяват живота и делото на войводата Хаджи Димитър и отчасти на Стефан Караджа. Въпреки, че песенните цикли за двамата надхвърлят локалната си значимост и стават част от репертоара на певците от Източна България,^{/1/} най-значими в количествено и качествено отношение те са във фолклорната култура на областите, в които са родните места на войводите. В Сливенско за Хаджи Димитър са известни около 60 народни песни и няколко предания, а за Стефан Караджа около 12 песни в различни варианти.^{/2/}

Погледнато хронологически обобщено основните мотиви в песенния цикъл за Хаджи Димитър проследяват живота и делото му почти изцяло от младите години, решението му да отиде в балкана, хайдушкия живот до юнашката гибел. Разбира се, развоят на този цикъл е в закономерно съответствие с регионалната специфика не само на песенната традиция, но и на цялата фолклорна култура, а също и в съответствие с особеностите в разволя на житейския път на героя. Тези два момента са определящи при изграждането на отношението на фолклорното мислене към него като към историческа личност.

В този смисъл е необходимо да се изтъкне големият брой на песните за Хаджи Димитър в Сливенско, ко-